

593335

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

D I P L O M O V Á P R Á C E

Knihovna PF UK

PF16865

Rok 2006

Kateřina Kratochvílová

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

katedra občanského práva

téma:

Odpovědnost za škodu způsobenou vadným (nebezpečným) výrobkem

vedoucí diplomové práce:

Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.

diplomant:

Kateřina Kratochvílová

Malkovského 586

199 00 Praha 9

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Kateřina Kratochvílová

V Praze dne 30. listopadu 2006

OBSAH

<u>1</u>	<u>ÚVOD</u>	<u>1</u>
<u>2</u>	<u>ODPOVĚDNOST V OBČANSKÉM PRÁVU</u>	<u>3</u>
2.1	PREVENCE ŠKOD V OBČANSKÉM PRÁVU	3
2.2	OBEZNĚ O ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU	4
2.3	ODPOVĚDNOST ZA VADY	7
2.4	VZTAH ODPOVĚDNOSTI ZA VADY A ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODY	8
2.5	OCHRANA SPOTŘEBITELE	10
2.6	TECHNICKÉ POŽADAVKY NA VÝROBKY	12
<u>3</u>	<u>ZÁKLADNÍ KONCEPCE PRÁVNÍ ÚPRAVY ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU VADOU VÝROBKU</u>	<u>14</u>
<u>4</u>	<u>SMĚRNICE EHS 85/374 VE ZNĚNÍ SMĚRNICE EU/1999/34</u>	<u>16</u>
4.1	HARMONIZACE	16
4.2	CHARAKTERISTICKÉ RYSY SMĚRNICE	17
<u>5</u>	<u>ZÁKON O ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU VADOU VÝROBKU</u>	<u>20</u>
5.1	PŘIJETÍ ZÁKONA A JEHO DŮSLEDKY	20
5.2	CHARAKTERISTICKÉ RYSY ZÁKONA	21
5.3	VZTAH ZÁKONA A OBEZNĚ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU	24
5.4	SLUČITELNOST ZÁKONA SE SMĚRNICÍ	26
<u>6</u>	<u>UPLATNĚNÍ NÁHRADY ŠKODY PODLE ZÁKONA O ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU VADOU VÝROBKU</u>	<u>27</u>
6.1	PŘEDPOKLADY ODPOVĚDNOSTI	27
6.2	ŠKODA	28
6.3	VÝROBCE	30
6.4	VÝROBEK	32
6.5	VADA VÝROBKU	35
6.6	ZPROŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI	37
6.7	SPOLUPŮSOBENÍ TŘETÍ OSOBY	40
6.8	SPOLEČNÁ ODPOVĚDNOST VÝROBCŮ	41
6.9	ZÁKAZ VYLOUČENÍ NEBO OMEZENÍ POVINNOSTI NÁHRADY PŘEDEM	41
6.10	PROMLČENÍ A ZÁNİK PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY	41
6.11	POUŽITÍ OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU	44
6.12	VYLOUČENÍ APLIKACE ZÁKONA O ODPOVĚDNOSTI ZA VÝROBEK	44
6.13	ÚČINNOST	45
<u>7</u>	<u>ZÁVĚR</u>	<u>46</u>
<u>8</u>	<u>SEZNAM ZKRATEK</u>	<u>48</u>
<u>9</u>	<u>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</u>	<u>49</u>

1 ÚVOD

Ve své diplomové práci se věnuji tématu odpovědnost za škodu způsobenou vadným (nebezpečným) výrobkem. Jedná se o odpovědnost speciálně upravenou ve zvláštním zákoně, kterým je zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, ve znění zákona č. 209/2000 Sb. Tento zákon je důležitým institutem soukromého práva, jehož hlavním smyslem je ochrana spotřebitele, tedy slabší strany ve vztahu mezi výrobcí a spotřebitelem, přitom ochrana spotřebitele je oblastí upravenou převážně veřejnoprávními normami. Má diplomová práce, pro kterou je stěžejní právě tento zákon, tak řeší otázky ochrany spotřebitele právě z pohledu soukromého práva.

Cílem soukromoprávní úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku však není jen zajistit ochranu spotřebitele jako takovou, tu upravuje celá řada jiných, především veřejnoprávních, předpisů, nýbrž zajišťovat ochranu spotřebitele ve specifické oblasti, kterou odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku. V českém právním řádu se jedná o relativně nový právní institut, neboť před přijetím zákona č. 59/1998 Sb. nebyl v našem právním řádu v takovéto podobě upraven vůbec a náhrada škody byla u těchto specifických druhů škod řešena cestou obecné odpovědnosti za škodu podle našeho občanského zákoníku. Na tento zvláštní zákon proto zatím nenavazuje dlouhá soudní judikatura, která by jej vykládala a určovala, jakým způsobem zákon aplikovat. K tomu, aby některá ustanovení mohla být blíže specifikována, se teprve čeká na interpretaci soudu a k bližšímu a detailnějšímu rozboru je prozatím nutno sáhnout k interpretacím, které pocházejí z odborných knih a článků a nebo sáhnout k judikatuře zahraniční.

V mé práci se zabývám především otázkou proč bylo nutné přistoupit k přijetí této právní úpravy, jaký měla dopad na ochranu spotřebitele, z čeho zákonodárce čerpal při tvorbě zákona a jaké právní předpisy mu stály při vzniku tohoto

zákona vzorem. Dále zmiňují právní instituty úzce spjaté s danou problematikou, jakými jsou ochrana spotřebitele a technické požadavky na výrobky. V základních rysech popisují směrnici Evropského společenství, ze které český zákon vychází, a jak je náš zákon s touto směrnicí slučitelný. V nejobsáhlejší části mé práce pak rozebírám podrobně jednotlivá ustanovení zákona, možnost jejich aplikace v praxi a usuzuji o jejich slučitelnosti se směrnicí. Na úvod uvádím také pojednání o obecné odpovědnosti za škodu a o odpovědnosti za vady, a to z toho důvodu, aby bylo patrné, v čem především se speciální úprava představovaná zákonem o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku od těchto institutů odlišuje a v čem a proč byl stav za neexistence tohoto zákona nevyhovující.

2 ODPOVĚDNOST V OBČANSKÉM PRÁVU

2.1 PREVENCE ŠKOD V OBČANSKÉM PRÁVU

Základní funkcí odpovědnosti za škodu je především ochrana občanskoprávních vztahů, konkrétně určení osoby škůdce, vzniku škody, stanovení v jakém rozsahu, komu a kdy byla škoda způsobena a jakým způsobem a v jaké výši bude poškozenému škoda nahrazena. Odpovědnostní vztah mezi škůdcem a poškozeným v zásadě vzniká způsobením škody a náhradou škody zpravidla tento vztah zaniká.

Vznik škody obvykle následuje po porušení právních povinností. Aby byl výskyt vzniku škod omezen, je proto namístě, aby právní úprava nepředcházela pouze vzniku škod, ale již samotnému porušení právních povinností. Z této myšlenky vychází i občanský zákoník, který prevenci škod věnuje zvláštní pozornost a v § 415 n. upravuje předcházení hrozícím škodám. Prevenci lze chápat ve dvojím smyslu. V první řadě se jedná o obecnou povinnost všech fyzických i právnických osob odvracet porušování právních povinností, které mohou vést ke vzniku škody. Tak je podle § 415 každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí. Podle dalšího lze prevenci chápat jako odvracení již hrozící škody. K tomu slouží § 417, který stanoví, že každý, komu hrozí škoda, je povinen zakročit přiměřeným způsobem k jejímu odvrácení. Zároveň však ohrožený, který jedná proti hrozící škodě a jehož jednání vykazuje znaky nutné obrany nebo krajní nouze, neodpovídá za škodu způsobenou při tomto odvrácení. Bez hrozby odpovědnosti za škodu, která by při takovém odvrácení mohla vzniknout, tak jsou všichni motivováni k odvrácení hrozících škod.

2.2 OBECNĚ O ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU

K tomu, aby vůbec občanskoprávní odpovědnost za škodu vznikla, musí být splněny následující předpoklady:

1. Porušení právní povinnosti (protiprávní úkon) nebo zákonem kvalifikovaná událost, která má za následek vznik škody (škodní událost). Předpokladem vzniku občanskoprávní odpovědnosti je tedy v první řadě existence povinnosti, bez které odpovědnost vzniknout nemůže. U protiprávního úkonu není přitom rozhodující, zda jde o povinnost vyplývající ze zákona (mimosmluvní povinnost), kterou může být již samotné porušení zákonné povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám, nebo zda jde o povinnost vyplývající ze smlouvy (smluvní povinnost), stejně jako není rozhodující zda jde o porušení povinnosti něco konat nebo něco nekonat. U povinnosti něco nekonat neboli opomenutí ovšem musí předem existovat k takovému úkonu povinnost. Zákon dále vymezuje okolnosti, které vylučují protiprávnost jednání, jednání by bez těchto ustanovení bylo protiprávním, ale existují zde zákonem stanovené okolnosti, které způsobují, že takové jednání je v souladu s právem. Škodní událost, vyžadovaná zejména u objektivní odpovědnosti, může sama o sobě způsobit vznik odpovědnosti, aniž by došlo k protiprávnímu jednání a jeho zavinění.

2. Škoda, jejíž definici občanský zákoník neobsahuje. Lze ji však vymezit jako majetkovou újmu vyjádřitelnou v penězích. Do pojmu škoda se řadí jak škoda na majetku, tak škoda na zdraví či životě.

3. Příčinná souvislost (kauzální nexus) mezi protiprávním úkonem nebo škodní událostí a vzniklou škodou.

4. Zavinění, kterým se rozumí vnitřní psychický vztah škůdce k jeho protiprávnímu úkonu a ke škodě vzniklé v důsledku tohoto protiprávního úkonu. Zavinění je spojením prvku vědění (intelektuální prvek), který spočívá ve vědomosti, a zároveň (kumulative) prvku vůle, který spočívá ve

chtění a ve srozumění. Na různé kombinaci prvků vědění a vůle jsou založeny různé formy a stupně zavinění:

a) **úmysl**, který dále můžeme rozdělit podle intenzity vystupňování volního prvku, na *úmysl přímý* (dolus directus), kdy jednatel věděl, že může způsobit škodu a chtěl ji způsobit, a na *úmysl nepřímý* (dolus eventualis), kdy jednatel věděl, že škodu může způsobit a pro případ, že se tak stane, s tím byl srozuměn.

b) **nedbalost**, kterou můžeme dále rozdělit podle prvku vědění na *nedbalost vědomou*, kdy jednatel věděl, že škodu může způsobit, nechtěl ji způsobit, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí, a na *nedbalost nevědomou*, kdy jednatel nechtěl škodu způsobit, ale vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům o tom vědět měl a mohl.¹

U subjektivního typu odpovědnosti za škodu (odpovědnost za zavinění) musí být splněny všechny čtyři uvedené předpoklady, přičemž důkazní povinnost je na poškozeném, s výjimkou zavinění, které je ze zákona presumováno a poškozený jej prokazovat nemusí (princip předpokládaného zavinění). Podaří-li se poškozenému prokázat všechny uvedené předpoklady, nastane odpovědnost za škodu, pokud škůdce neprokáže, že způsobenou škodu nezavinil, tzn. škůdce má možnost zprostit se své odpovědnosti (vyvinít se).

Naopak v případě objektivní odpovědnosti (odpovědnost bez zavinění) se předpoklad zavinění nevyžaduje a k odpovědnosti postačí, jsou-li prokázány předpoklady v bodech 1., 2., 3. Škůdce se nemůže zprostit své odpovědnosti prokázáním, že způsobenou škodu nezavinil. Je tomu tak proto, že prokázání zavinění by mohlo být v řadě případů velmi obtížné, někdy dokonce ani k zavinění dojít nemusí, a přesto je namístě, aby škůdce za škodu odpovídal. I u objektivní odpovědnosti se však

---

¹ Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kolektiv: Občanské právo hmotné - Svazek I., 4. aktualizované a doplněné vydání, ISBN 80-7357-127-7, Praha, ASPI 2005

může škůdce své odpovědnosti zprostit (liberovat), a to splněním některého ze speciálně zákonem stanovených důvodů (liberačních důvodů). Obsahuje-li tedy právní úprava takové liberační důvody, pak se jedná o objektivní odpovědnost s možností liberace. Jejím příkladem je právě odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku podle zvláštního zákona². Existují ovšem případy, kdy se škůdce takto své odpovědnosti zprostit nemůže a pak se jedná o tzv. absolutní objektivní odpovědnost³.

Odpovědnost za škodu směřuje především k náhradě škody (reparace) způsobené porušením právních povinností vzniklých z občanskoprávních vztahů. Náhrada škody je možná formou kompenzace (náhrada v penězích), formou restituce (uvedení v předešlý stav) a, v případech škody na zdraví, formou materiální satisfakce (přiměřené peněžité zadostiučinění). Funkcí odpovědnosti za škodu není v žádném případě represe.

Obecnou odpovědnost za škodu formuluje občanský zákoník v § 420 a v § 420a. Podle těchto ustanovení každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Tato odpovědnost je odpovědností subjektivní neboli za zavinění a proto, prokáže-li škůdce, že škodu nezavinil, může se takto své odpovědnosti zbavit.

Tato úprava obecné odpovědnosti za škodu platí obecně na všechny případy odpovědnosti celého soukromého práva, pokud není daný případ řešen zvláštní (speciální) právní úpravou.

Vedle obecné úpravy občanskoprávní odpovědnosti za škodu existují tedy také zvláštní právní úpravy odpovědnosti, které jsou obsaženy jak v občanském zákoníku⁴, tak v jiných právních předpisech⁵. Zvláštní právní úprava má přednost před obecnou

---

² Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, ve znění zákona č. 209/2000 Sb.

³ např. § 421a, § 127 občanského zákoníku

⁴ § 421 n. občanského zákoníku

⁵ Např. zákon č. 516/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění, zákon č. 65/1964 Sb., zákoník práce, v platném znění, zákon č. 59/1998 Sb.,

úpravou, tzn. na konkrétní případ se v první řadě užije zvláštní právní úprava a teprve až pokud daná záležitost není zvláštním právním předpisem upravena, užije se obecná právní úprava.

2.3 ODPOVĚDNOST ZA VADY

Obecná odpovědnost za vady je upravena v občanském zákoníku v § 499 n. Kromě této obecné úpravy obsahuje občanský zákoník u jednotlivých smluvních typů také zvláštní právní úpravu tohoto institutu, např. u kupní smlouvy (§ 596 až 600), u prodeje zboží v obchodě (§ 619), u smlouvy o dílo (§ 642), u nájemní smlouvy (§ 673 až 675) apod. Vedle občanského zákoníku obsahují zvláštní úpravu odpovědnosti za vady i jiné právní předpisy soukromého práva a stejně jako u odpovědnosti za škodu i zde platí zásada, že zvláštní úprava má přednost před obecnou. Obecná úprava se proto užije na případy, které nejsou upraveny odchýlně v některé ze zvláštních úprav.

Ten, kdo přenechá věc někomu jinému na základě úplatné občanskoprávní smlouvy, odpovídá za to, že věc v době plnění má vlastnosti výslovně vymíněné nebo obvyklé a že věc je možno použít podle povahy a účelu smlouvy nebo podle toho, co si strany ujednaly, a že věc nemá právní vady. Pokud plnění takové vlastnosti nemá, plnění může být kvalifikované jako vadné a může nastat odpovědnost za vady. Stejně tak v případě, že se vady vyskytnou v době po splnění. Taková doba je stanovena zákonem či prováděcím předpisem, dohodou účastníků nebo jednostranným prohlášením zcizitele.

---

ve znění zákona č. 209/2000 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, zákon č. 82/1997 Sb., o odpovědnosti za škodu státu za škodu způsobenou při veřejné moci, ve znění zákona č. 120/2000 Sb., zákon č. 18/1997 Sb. o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, aj.

Odpovědnost za vady je zvláštní objektivní odpovědností.

K jejímu vzniku se vyžaduje:

1. porušení smluvní povinnosti zcizitele přenechat věc řádně a včas,
2. výskyt vady v době plnění nebo ve stanovené době a dále
3. příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a výskytem vady.

Zjištěnou vadu je nutné vytknutím oznámit zciziteli bez zbytečného odkladu poté, kdy měl nabyvatel možnost si věc prohlédnout, nejpozději do šesti měsíců a tam, kde je stanovena záruční doba, nejpozději do uplynutí této stanovené záruční doby. Neoznámení je sankcionováno zánikem práva z odpovědnosti za vady (prekluze), právo pak již nelze s úspěchem uplatnit u soudu. Pokud došlo k řádnému vytknutí, avšak zcizitel neučiní nápravu, může nabyvatel uplatnit nárok z odpovědnosti za vady u soudu v obecné tříleté promlčecí lhůtě, která běží ode dne, kdy nabyvatel u zcizitele vytkl vadu.

Pokud nelze vadu odstranit nebo pro ni nelze věc užívat řádně, či dohodnutým způsobem, je nabyvatel v rámci odpovědnosti za vady oprávněn domáhat se zrušení smlouvy. V jiných případech se může domáhat přiměřené slevy z ceny, opravy věci nebo doplnění toho, co na věci chybí. Práva z odpovědnosti za vady musí být uplatněna nabyvatelem. Takové uplatnění nevylučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla.

2.4 VZTAH ODPOVĚDNOSTI ZA VADY A ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODY

V duchu tradice římského práva rozlišuje český právní řád mezi odpovědností za škodu a odpovědností za vady jak u výrobků, tak i služeb a výkonů. Vznikne-li vedle újmy, v podobě vady předmětu plnění, další majetková újma v podobě škody, může se poškozený domáhat práv z odpovědnosti za vady a

zároveň i práva z odpovědnosti za škodu (jedná se o tzv. kumulaci obou forem odpovědnosti). Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu tak mohou existovat vedle sebe souběžně, jakož i samostatně nezávisle na sobě. Proto uplatnění nároku z odpovědnosti za vady nevyklučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla. Uplatnění odpovědnosti za škodu není ani podmíněno předchozím uplatněním odpovědnosti za vady. Předpoklady vzniku práv z obou forem odpovědnosti i jejich promlčení jsou různé. Práva z vadného plnění, která již zanikla, však nelze uplatnit cestou práva na náhradu škody.

Odlišnost mezi oběma instituty spočívá především v tom, že odpovědnost za vady je zvláštní objektivní odpovědností a obecná odpovědnost za škodu je odpovědností subjektivní, tj. na principu presumovaného zavinění. Jinak je tomu ovšem u některých zvláštních typů odpovědnosti za škodu, např. u odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, která je objektivní odpovědností, stejně jako zvláštní úpravy odpovědnosti obsažené v občanském zákoníku a v jiných právních předpisech.

Dalším rozdílem je obsah, odpovědnost za vady směřuje především k nápravě majetkové újmy, kterou představuje vada předmětu plnění, tedy k tomu, aby se nabyvateli dostalo bezvadné plnění. Odpovědnost za škody směřuje k nápravě až další majetkové újmy - škody.

Důležitým rozdílem je i to, že k uplatnění práva z odpovědnosti za škodu u soudu se nevyžaduje předem oznámení škůdci, zatímco k účinnému uplatnění práva z odpovědnosti za vady je takové oznámení vyžadováno.

Promlčení práv z odpovědnosti za vady se řídí obecnou úpravou promlčení v § 101 a § 102 občanského zákoníku. Právo z odpovědnosti za škodu má zvláštní režim promlčení upravený v občanském zákoníku v § 106 n.

2.5 OCHRANA SPOTŘEBITELE

Právní úprava odpovědnosti za škodu způsobené vadou výrobku má velmi úzkou souvislost s právní úpravou ochrany spotřebitele. Účelem obou právních oblastí je ochrana spotřebitele, nicméně rozdílem mezi oběma právními instituty je to, že v případě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku se ochrana spotřebitele realizuje cestou soukromoprávní odpovědnosti výrobců za škody způsobené závadnými výrobky a jejím účelem je tak stimulovat výrobce k výrobě a distribuci bezpečných výrobků, zatímco u ostatních právních úprav na ochranu spotřebitele je ochrany dosahováno především cestou veřejnoprávní, zejména stanovením povinností výrobců, jejichž dodržování je potom sledováno výkonem veřejné moci. Z uvedeného sejeví ochrany spotřebitele s odpovědností za škodu způsobenou vadou výrobku je proto vhodné, aby institut ochrany spotřebitele byl na tomto místě blíže rozebrán.

Spotřebitelé jsou vedle soutěžitelů dalšími účastníky trhu. Obě skupiny mezi sebou uzavírají občanskoprávní smlouvy a vstupují tak do vzájemných právních vztahů. Jejich rovné právní postavení však nezajistí samo tržní hospodářství, které se zakládá na hospodářské soutěži. Soutěžitelé usilují o přízeň spotřebitelů a k tomu, aby je získali, neváhají mnohdy užít nepoctivého jednání. V právním vztahu mezi spotřebitelem a soutěžitelem navíc dochází k faktické nerovnováze, soutěžitel je profesionál se zkušenostmi v oboru. Proto je nutno spotřebitele chránit tak, aby bylo vyrovnáno toto nerovné postavení a byla tak spotřebiteli, jako slabší straně smluvního vztahu, poskytnuta zvýšená ochrana. Zároveň právní úprava ochrany spotřebitele přispívá k tomu, aby nedocházelo k narušení soutěžního prostředí mezi jednotlivými soutěžiteli.

Mezi základní zásady na ochranu spotřebitele, které byly formulovány již v roce 1985 na půdě OSN⁶, patří a) zákaz nepoctivých jednání a diskriminace spotřebitele, b) zákaz klamání spotřebitele, c) zajištění přístupu k podstatným informacím, d) zákaz ovlivňování spotřebitele nezákonnými postupy⁷.

Normy upravující ochranu spotřebitele můžeme rozlišit na normy veřejnoprávní a normy soukromoprávní. Vývoj institutu ochrany spotřebitele na území České republiky po roce 1989 se odehrával v rámci obou typů těchto norem. Soukromoprávní ochrana spotřebitele spočívala v zajištění následné ochrany, tedy možnosti spotřebitele vymáhat své nároky až poté, co již závadný stav vznikl, zatímco veřejnoprávní ochrana spotřebitele se vztahuje i na ochranu preventivní. Základním předpisem upravujícím ochranu spotřebitele je především zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Ve smyslu tohoto zákona se spotřebitelem rozumí fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem než pro podnikání. Důležitým ustanovením tohoto zákona ve vztahu k odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, je ustanovení, ve kterém zákon ukládá prodávajícím povinnost prodávat výrobky ve správné hmotnosti, míře a množství, ve stanovené jakosti a za ceny sjednané v souladu s cenovými předpisy, ceny správně účtovat, spotřebitele řádně informovat o vlastnostech prodávaných výrobků, zajistit viditelné a srozumitelné označení výrobku, písemné informace poskytovat v českém jazyce apod., a zakazuje např. nabízet a prodávat nebezpečné výrobky.

---

⁶ rozvoluce Valného shromáždění OSN č. 39/248 z roku 1985, Směrnice na ochranu spotřebitele

⁷ Zdražil M.: O ochraně spotřebitele, ISBN 80-7201-240-1, Praha, Linde Praha 2000

2.6 TECHNICKÉ POŽADAVKY NA VÝROBKY

Ochrana spotřebitele, zajištěná především zákonem o ochraně spotřebitele, je obsažena v mnohých dalších právních předpisech různých právních odvětví. Důležitým zákonem je v této souvislosti zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů. V širším kontextu je součástí této technické legislativy i zákon o odpovědnosti za výrobek, proto jsou oba zákony spolu velmi úzce spjaty.

Před vydáním zákona o technických požadavcích na výrobky byly technické požadavky na výrobky obsaženy zejména v právních předpisech vydávaných jednotlivými ministerstvy. Tyto předpisy upravovaly požadavky na výrobky především konkrétním způsobem a stanovovaly vlastnosti výrobků do velkých podrobností. Taková právní úprava byla často zastaralá, neboť reagovala na technický vývoj opožděně a ve svém důsledku brzdila podnikání.

V Evropské unii se naproti tomu prosazuje především liberální pojetí technických předpisů, kde požadavky na výrobky jsou formulovány převážně obecně. Tyto obecné požadavky je možno splnit dodržením nezávazných evropských norem nebo jiným stanoveným průkazem o shodě použitého technického řešení se soudobými poznatky vědy a techniky a evropské pojetí je proto pro oblast podnikání mnohem přijatelnější než pojetí předešlé.

Předmětem právní úpravy zákona č. 22/1997 Sb. je mimo jiné stanovování technických požadavků na výrobky, které by mohly ohrozit zdraví nebo bezpečnost osob, majetek nebo životní prostředí, popřípadě jiný veřejný zájem, dále práva a povinnosti osob, které tyto výrobky uvádějí na trh nebo distribuují. Zákon stanovuje státní zkušebnictví, jehož cílem je zabezpečit u daných výrobků posouzení jejich shody s technickými požadavky stanovenými nařízením vlády.

Nařízení vlády pak uvádí výrobky, které mohou ohrozit oprávněný zájem a u kterých má být provedeno posouzení, dále stanoví technické požadavky na stanovené výrobky, bez jejichž splnění nemohou být výrobky uvedeny na trh, dále určí, které ze stanovených výrobků a za jakých podmínek mají být opatřeny stanoveným označením.

Dozor na úseku technických požadavků na výrobky vykonává Česká obchodní inspekce nebo orgán stanovený zvláštním zákonem. Pokud budou zjištěny nedostatky, uloží orgán výrobcí jejich odstranění ve stanovené lhůtě. Osobám, které nesplní povinnosti podle tohoto zákona, uloží orgán pokutu do výše 50 miliónů Kč s přihlédnutím k závažnosti případu, době trvání a následkům. Zákaz prodeje nebezpečných výrobků je podle tohoto zákona zákazem jak pro výrobce a prodejce, tak pro dovozce i dodavatele.

V Evropském společenství se této problematice věnuje Směrnice Rady 92/59/EEC o všeobecné bezpečnosti výrobků, jež upravuje oblasti výroby nechráněné zvláštními předpisy o bezpečnosti výrobků. Cílem této úpravy je vytvoření obecných požadavků na výrobky. Směrnice ukládá výrobcům povinnost umísťovat na trhu pouze bezpečné výrobky, povinnost poskytnout spotřebiteli nezbytnou informaci o výrobku, povinnost stáhnout výrobek z trhu, je-li to v zájmu ochrany spotřebitele a další. Členskými státy pak ukládá, aby kontrolovaly a postihovaly výrobce, kteří nebudou požadavky bezpečnosti výrobků dodržovat. Za bezpečný výrobek je považován takový výrobek, který za normálních nebo rozumně předvídatelných podmínek použití nevyvolává žádné riziko nebo vyvolává pouze minimální riziko, jež je přijatelné a slučitelné s vysokým stupněm ochrany zdraví a osob.

3 ZÁKLADNÍ KONCEPCE PRÁVNÍ ÚPRAVY ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU VADOU VÝROBKU

Prakticky každý ekonomicky vyspělý stát má v současné době ve svém právním řádu zahrnut institut odpovědnosti výrobce za škodu způsobenou vadou výrobku. I přes odlišnosti konkrétních právních úprav v jednotlivých státech, lze každou z nich zařadit do jedné ze dvou základních koncepcí úpravy tohoto právního institutu.

První koncepcí je koncepce americká, užívaná především ve Spojených státech amerických a dále např. v Kanadě. Tato koncepce se vyznačuje především výhodným postavením poškozeného, což také dokládá následující výčet některých charakteristických znaků této koncepce:

1. Roztříštěnost právní úpravy, jejímž základem je judikatura. Ve Spojených státech amerických např. neexistuje na federální úrovni zákon upravující problematiku odpovědnosti za škody způsobené vadou výrobku a úpravy jednotlivých států, pokud vůbec existují, se od sebe navzájem mnohdy liší.
2. Možnost uplatnění této odpovědnosti není časově omezena. Není proto rozhodující, jaká doba uplynula od uvedení výrobku na trh, poškozený se tak např. i po deseti letech od uvedení může domáhat náhrady škody.
3. Je zde obvyklé velké množství sporů, u kterých navíc poškozený často získá vysoké odškodnění. Výše odškodnění není předem omezena horní ani spodní hranicí, a tak jeho výše může v některých případech vést až k likvidaci samotného podniku výrobce.
4. Vysoká informovanost spotřebitelů o dané problematice a velká míra publicity

projednávaných případů, které velkou měrou působí ve prospěch spotřebitele.

5. Prostřednictvím tohoto typu odpovědnosti se odškodňují i nemateriální škody.
6. Odpovědnost výrobce je objektivní, avšak výrobci není umožněno se odpovědnosti zprostit, jde proto o absolutní objektivní odpovědnost bez možnosti liberace.

Další koncepcí odpovědnosti za škodu způsobenou výrobkem je koncepce evropská, užívaná především v členských státech Evropského společenství, která je ve vztahu k výrobci oproti americké koncepci mnohem mírnější. Právní úprava vychází především ze Směrnice Rady 85/374/EEC o sbližování zákonů, nařízení a administrativních opatření členských států, týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky, ve znění směrnice EU/1999/34. Na rozdíl od amerického typu se tato koncepce vyznačuje následujícími specifickými znaky:

1. Základním znakem je jednotnost právní úpravy, která je soustředěna v uvedené směrnici.
2. Časová omezenost odpovědnosti výrobce za výrobek, která je stanovena na dobu deseti let od uvedení výrobku do oběhu.
3. Směrnice umožňuje členským státům omezit předem výši náhrady škody.
4. Mnohem menší počet projednávaných sporů oproti americké koncepci a nižší informovanost spotřebitelů spolu s menší publicitou daných případů.
5. Prostřednictvím tohoto typu odpovědnosti se nehradí škoda nehmotná.
6. Odpovědnost je objektivní, avšak ne absolutní, neboť výrobcům umožňuje zprostit se odpovědnosti, a to za splnění stanovených liberačních důvodů.

4 SMĚRNICE EHS 85/374 VE ZNĚNÍ SMĚRNICE EU/1999/34

4.1 HARMONIZACE

Česká republika je podle článku 69 Asociační dohody⁸ povinna harmonizovat vnitrostátní zákonodárství s legislativou Evropského společenství a ve stanovených oblastech vyvíjet úsilí k zajištění postupné slučitelnosti. V oblasti občanského práva se harmonizace právních předpisů týká především duševního vlastnictví, ale také oblasti ochrany spotřebitele, která je sice spíše veřejnoprávním institutem, ale občanského práva se také dotýká. Mezi stěžejní předpis na ochranu zájmů spotřebitele řadí oficiální systematika práva Evropského společenství směrnici Rady 85/374/EEC o sbližování zákonů, nařízení a administrativních opatření členských států, týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky, ve znění směrnice EU/1999/34, ze dne 25.7.1985. Smyslem směrnic není dosažení úplné shody vnitrostátního právního předpisu s danou směrnicí, ale jejich postupné sbližování. Členské státy jsou povinny směrnicí implementovat tak, aby jejich právní řády byly se směrnicí v souladu. Účelem směrnic tak je, aby vnitrostátní právní řády, které odporují dosažení cíle sledovaného směrnicí nebo takovému cíli brání, byly změněny nebo doplněny, a to ve formě zvolené tím kterým členským státem. V případě směrnice EHS 85/374 ve znění směrnice EU/1999/34 tomu není jinak, a tak Česká republika musela, v souladu se sbližováním českého právního řádu s právem Evropského společenství, upravit svou legislativu, neboť náš právní řád v této oblasti před rokem 1998 nebyl vyhovující. Proto byl přijat např. zákon č. 59/1998

---

⁸ Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé, která byla podepsána mezi Českou republikou a Evropským společenstvím dne 4.10.1993 a vstoupila v platnost dne 1.2.1995.

Sb. Nejde však o jedinou změnu, která byla v důsledku této směrnice přijata, také byla např. jedním z impulsů vydání zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, vložení nového ustanovení do občanského zákoníku nazvaného „Spotřebitelské smlouvy“ či nové hlavy XXI vložené do občanského zákoníku a nazvané „Cestovní smlouva“.

4.2 CHARAKTERISTICKÉ RYSY SMĚRNICE

Hlavním cílem směrnice je především ochrana proti nebezpečím ohrožujícím život, zdraví a majetek spotřebitele. Do oblasti ochrany spotřebitele patří v Evropském společenství, stejně jako v České republice, také odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku, kterou také tato směrnice upravuje. Směrnice poukazuje na to, že rozdíly mezi právními úpravami jednotlivých členských států by mohly poškodit hospodářskou soutěž a ovlivnit pohyb zboží v rámci společného trhu a způsobit rozdílný stupeň ochrany spotřebitele při této odpovědnosti, a proto je nutná úprava tohoto institutu na komunitární úrovni.

Dalo by se říci, že směrnice vychází ze dvou základních principů. Jedním z nich je, že za škodu odpovídá přímo výrobce, nikoliv tedy jen smluvní partner spotřebitele tak, jak je tomu např. u obecné úpravy odpovědnosti za škodu v našem občanském zákoníku. Dalším základním principem je objektivní odpovědnost výrobce, tedy odpovědnost bez ohledu na zavinění. K tomu, aby vznikla odpovědnost, musí poškozený prokázat pouze vadnost výrobku, vzniklou škodu a příčinnou souvislost mezi vadností výrobku a škodou, s tím, že výrobce se nemůže odpovědnosti zprostit pouhým prokázáním, že škodu nezavinil. Je však výrobcům umožněno, aby se odpovědnosti zprostil prokázáním některého z taxativně stanovených liberačních důvodů, jedná se o tzv. možnost liberace, bez které by dopad aplikace takového zákona mohl být vůči výrobcům příliš tvrdý, což by také mohlo ve svém důsledku vést až

k zbrzdění technického vývoje. Z aplikace směrnice navíc vyplývá, že existence liberačních důvodů skutečně působí na výrobce pozitivně, a to nejen motivačně, ale i preventivně.

Vzhledem k tomu, že stále pokračuje pokrok vědy a techniky, vypracovávají se stále přísnější bezpečnostní normy a výrobky podléhají vlivu času, nebylo by vhodné činit výrobce odpovědným za vadu výrobku po neomezenou dobu. Směrnice proto vychází z toho, že odpovědnost by měla vypršet po uplynutí přiměřené doby, a proto stanoví pro uplatnění náhrady škody omezující lhůty. Subjektivní promlčecí lhůta je tříletá a počíná běžet ode dne, kdy se strana žalující dozvěděla nebo mohla důvodně dozvědět o škodě, vadě a totožnosti výrobce. Právo uplatnit náhradu škody pak nejpozději zanikne po uplynutí deseti let ode dne, kdy výrobce uvedl výrobek do oběhu, tedy desetiletá objektivní lhůta.

Směrnice členským státům umožňuje, aby se ve stanovených bodech od její právní úpravy odchýlily. Mezi tyto body patří úprava pojmu výrobek. Státy pod něj mohou zahrnout i prvotní zemědělské výrobky a zvěř (této možnosti využily dosud pouze čtyři státy - Švédsko, Finsko, Francie a Lucembursko). Dále mohou být odlišně upraveny důvody vylučující odpovědnost, a to tak, že státy mohou mezi liberační důvody zařadit i poukázání na nedostatečnou úroveň stavu vědeckých a technických znalostí v době uvedení výrobku do oběhu, čehož využila i Česká republika a většina členských států, kromě států jako např. Finsko, Lucembursko, Norsko, Španělsko. Dále členské státy mohou stanovit, že úhrnné ručení výrobce za škodu způsobenou usmrcením nebo újmou na zdraví, která byla způsobena tímž druhem výrobku a stejnou vadou, se omezuje na částku nejméně 70 milionů eur, což v přepočtu činí cca 2,35 mld. Kč. Této odchylky od směrnice využilo např. Německo, Španělsko, či Portugalsko. Směrnice však výslovně nepřipouští odchýlit se od ustanovení, které uvádí, že odpovědnost výrobce není možné smluvně vyloučit.

Odpovědnost výrobce podle této směrnice zůstává nedotčena jednáním osob, které přispěly ke vzniku škody. Spolupůsobení třetích osob (např. i poškozeného) však může snížit nebo dokonce vyloučit odpovědnost výrobce. Směrnice stanoví režim náhrady škody způsobené vadnými výrobky.

Sama směrnice neupravuje všechny otázky týkající se odpovědnosti za výrobek. K doplnění této právní úpravy jsou proto nutná další vnitrostátní ustanovení. V našem právním řádu je podpůrným právním předpisem k zákonu o odpovědnosti za výrobek občanský zákoník.

Pro úplnost je třeba dodat, že odpovědnost za jaderné škody je již ve všech členských státech upravena zvláštními předpisy, a proto její úprava není ve směrnici vůbec zahrnuta. Směrnice dále neupravuje odpovědnost za škodu způsobenou poskytnutím vadné služby.

5 ZÁKON O ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU VADOU VÝROBKU

5.1 PŘIJETÍ ZÁKONA A JEHO DŮSLEDKY

Česká republika byla při tvorbě zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku prakticky omezena v tom, jakou z koncepcí právní úpravy odpovědnosti za výrobek zvolit. Byla především vázána povinností harmonizovat české právo s komunitárním právem v oblasti ochrany spotřebitele, a tak základem pro tvorbu uvedené právní úpravy byla nutně směrnice EHS 85/374 ve znění směrnice EU/1999/34 a vnitrostátní právní úpravy jednotlivých členských států. Zákon o odpovědnosti za výrobek proto vychází z evropské koncepce právní úpravy odpovědnosti za výrobek.

I přes uvedené omezení stála Česká republika před rozhodnutím, jak směrnicí do svého právního řádu implementovat. Přicházelo v úvahu hned několik variant. Jednou z nich bylo vytvoření zvláštního samostatného zákona s tím, že podpůrně bude platit občanský zákoník. Další variantou byla možnost včlenit tento druh odpovědnosti, z důvodu jeho majetkoprávní povahy, přímo do občanského zákoníku jako jeden z případů zvláštní odpovědnosti. Z možných způsobů byla nakonec zvolena cesta přijetí samostatného zvláštního zákona s odůvodněním, že by vložení této úpravy do občanského zákoníku ještě více zkomplikovalo jeho, dnes již ne příliš přehlednou, systematiku. U připravovaného občanského zákoníku se však již počítá s tím, že tato úprava do něj bude zahrnuta. Ještě je třeba podotknout, že ve vyspělých právních řádech přistupují k oběma druhům právní úpravy, přičemž ve většině případů používají variantu samostatného zákona.

V roce 1995 byl vypracován Ministerstvem průmyslu a obchodu první návrh zákona o odpovědnosti za výrobek. Ten však

Poslanecké sněmovně, ani spolu s následně druhým návrhem zákona předložen nebyl. Až tři roky poté, co byl vypracován první vládní návrh, byl Poslanecké sněmovně i Senátu předložen třetí návrh zákona⁹. Tento vládní návrh byl podstatně stručnější než oba předchozí návrhy. Konečná verze zákona byla po projednání a schválení v obou komorách parlamentu předložena dne 10.3.1998 Prezidentu České republiky k podpisu. Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, byl publikován v částce 25 Sbírky zákonů, rozeslané 30.března 1998, a nabyl účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce po dni jeho vyhlášení, tedy dne 1.6.1998. Zákon se dočkal také své novelizace provedené zákonem č. 209/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku.

5.2 CHARAKTERISTICKÉ RYSY ZÁKONA

Přijetí zvláštního zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku bylo nepochybně velkým krokem vpřed. Zákon je důležitým doplňkem právní úpravy ochrany spotřebitele, jejíž těžiště, představované zákonem o ochraně spotřebitele a zákonem o technických požadavcích na výrobky, spočívá především v právní úpravě veřejnoprávní povahy. Přispěl jistě ke zlepšení postavení spotřebitele zejména v tom, že účinně zajišťuje náhradu škod, ať už na zdraví nebo na majetku, vzniklých v důsledku vad výrobků.

Nový institut odpovědnosti je spojen především s rozvojem průmyslové výroby, kdy se zvýšením technické náročnosti výrobků roste zároveň riziko výskytu vad těchto výrobků a v důsledku těchto vad také vznik škody. Je proto nutná zvýšená ochrana spotřebitele, kterou blíže rozebírám v kapitole o ochraně spotřebitele.

---

⁹ vládní návrh zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadností výrobku předložený dne 26.6.1997

Zákon z velké části recipuje ustanovení směrnice EHS 85/374 ve znění směrnice EU/1999/34. Jednotlivá ustanovení však přizpůsobuje systematicce a tradicím našeho právního řádu.

Vztah zákona k občanskému zákoníku je vztahem zákona speciálního k zákonu obecnému. Občanský zákoník se použije pouze subsidiárně, pokud není jinak upraveno zvláštním zákonem. Zvláštní zákon oproti občanskému zákoníku neupravuje např. prevenci vzniku škod, nýbrž vztahuje se pouze na odpovědnost za následek, tj. stav, ke kterému dojde až v okamžiku porušení prevenční povinnosti.

Zákon se neuplatní v případě vzniku jakékoliv škody, ale vztahuje se pouze na škody způsobené specifickým druhem plnění - výrobkem. Nevztahuje se zároveň na odpovědnost za vadně poskytnuté služby dodavatelem, taková právní úprava zatím na komunitární úrovni přijata nebyla.

Novost zákona je spatřována především v tom, že ke vzniku odpovědnosti zákon nevyžaduje přímý smluvní vztah mezi výrobcem a poškozeným. Není proto podstatné, kolik mezičlánků mezi poškozeného a výrobce vstoupí, odpovědnost může nastat i v případě, že poškozený s výrobcem v žádném smluvním vztahu není. Do našeho právního řádu tak vstupuje nový typ objektivní odpovědnosti, která se již po delší dobu prosazovala v právu Evropské unie. Ve své podstatě jde o další zvýhodnění postavení spotřebitele, neboť výrobce odpovídá za škodu i poškozenému, se kterým neuzavřel žádnou smlouvu.

Mezi základní principy, na kterých zákon stojí, patří bezpochyby princip přísné mimosmluvní objektivní odpovědnosti bez ohledu na zavinění, jež je také hlavní předností zákona. Před přijetím tohoto zákona bylo možné domáhat se náhrady škody v případech škody způsobené vadou výrobku pouze podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu obsažené v občanském zákoníku, která je koncipovaná na principu presumovaného zavinění. Výrobce se tak mohl zbavit své odpovědnosti již samotným prokázáním, že škodu nezavinil, že ji nemohl zabránit

ani při vynaložení veškerého úsilí, které je možné od něj při výrobě požadovat, a tím se mohl úspěšně exkulpat. Odpovědnost na základě zavinění nelze v těchto případech přijmout jako vyhovující při rozdělení rizik spojených s moderní technickou výrobou¹⁰. Speciální právní úprava této odpovědnosti, představovaná zvláštním zákonem, díky užití principu objektivní odpovědnosti zlepšuje postavení spotřebitele a usnadňuje jeho procesní situaci v případě vzniku škody. Tato přísná objektivní odpovědnost však není absolutní a výrobce se může své odpovědnosti zprostit, prokáže-li některý z liberačních důvodů v zákoně taxativně stanovený. Důkazní břemeno ohledně liberačních důvodů stíhá výrobce. Ovšem i dnes, za existence zvláštního zákona, se na případy odpovědnosti za výrobek vztahuje obecná úprava předcházení vzniku škod obsažená v občanském zákoníku.

Přijetím zákona byla vytvořena soukromoprávní koncepce odškodnění poškozené osoby výrobcem, která nevyvolá zvýšené nároky na státní správu, což je také nepochybně důležitým přínosem zákona.

Tento nový právní institut poskytuje ochranu především majetkovým vztahům a plní funkci preventivní, reparační a satisfakční. Toho dociluje především tím, že nutí výrobce vyrábět a uvádět na trh pouze bezpečné výrobky, zajistit jejich jakost a řádně informovat spotřebitele o způsobu bezpečného použití výrobku, chce-li se výrobce vyhnout citelným finančním postihům. Výrobce je tak nucen ve vlastním zájmu poskytovat tyto informace co nejúplněji a nejsrozumitelněji a dále je nucen zabezpečit, aby se uvedené informace dostaly skutečně až k samotnému spotřebiteli. Zákon tak přenáší velkou míru odpovědnosti přímo na výrobce, což ve svém důsledku zjednodušuje rozhodování o nárocích poškozených

---

¹⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadností výrobku

osob a vede k celkovému zlepšení postavení spotřebitelů jako slabší strany, která vyžaduje zvýšenou právní ochranu. Ve svém důsledku je tato motivace výrobců mnohem účinnější, než státem regulované chování výrobců pomocí kontrol a inspekcí. Pozitivně se tím ovlivňuje také konkurence mezi jednotlivými výrobky. To pak vede ke zvýšení úrovně výroby, výrobků a jejich prezentace a bezpochyby se tím usnadní vývoz českých výrobků do členských států, neboť je zákonem posílena důvěra zahraničních obchodních partnerů v bezpečnost českých výrobků s ohledem na to, že podmínky odškodnění poškozených osob budou obdobné v České republice i ve státech Evropské unie¹¹. Na druhou stranu zákon působí i na spotřebitele, a to v tom směru, že je vede k tomu, aby používali výrobek v souladu s návodem a instrukcemi výrobce. Pokud tak neučiní, hrozí jim, že za vzniklou škodu budou odpovědní spolu s výrobcem a následně se také budou podílet na náhradě škody. Zákon tak motivuje k předcházení škodám nejen výrobce, ale také samotné spotřebitele.

Zákon sám neuděluje povinnost výrobců pojistit se za případná rizika spojená s tímto typem náhrady škody. Záleží jen na výrobcí, zda k tomuto kroku přistoupí či nikoliv a případně jakým způsobem. Pojištění je však v zájmu samotných výrobců, neboť z důvodu solidární odpovědnosti nemůže výrobce předem určit, kdy se na něj spotřebitel obrátí s uplatněním náhrady škody způsobené vadou výrobku, na jehož výrobě se výrobce, spolu s jinými výrobci, také podílel.

5.3 VZTAH ZÁKONA A OBECNÉ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU

Především jde o vztah speciálního zákona k zákonu obecnému, jak je uvedeno výše. Práva na náhradu škody

---

¹¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadností výrobku

způsobené vadným výrobkem je tedy možné domáhat se na základě speciální právní úpravy obsažené v zákoně č. 59/1998 Sb. Není tím však vyloučeno právo poškozeného domáhat se náhrady škody způsobené vadným výrobkem podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu stanovené v občanském zákoníku. Zvláštní zákon ovšem stanoví přísnější podmínky odpovědnosti výrobců, dovozců a distributorů. Ve většině případů je tak úprava podle zvláštního zákona pro spotřebitele výhodnější, a proto, budou-li splněny podmínky jeho užití, vyplatí se poškozenému postupovat podle této speciální právní úpravy.

Odpovědnost podle zvláštního zákona se však na některé případy vzniku škody způsobené vadou výrobku nevztahuje, např. tím, že škoda nedosáhne výše zákonem stanoveného dolního limitu, nebo nebude splněna podmínka, která stanoví, že vadný výrobek musí být určen a užíván převážně k jiným než podnikatelským účelům. Proto v těchto a obdobných případech, kdy zákon nelze aplikovat, je možné se domáhat práva na náhradu škody vzniklé vadným výrobkem alternativně na základě občanského zákoníku, a to následovně:

1. Na základě toho, že prodávající porušil vadným plněním svou smluvní právní povinnost řádně plnit, zde konkrétně plnit bez vad. V takovém případě může náhradu škody s úspěchem uplatňovat pouze osoba, která je s prodávajícím v přímém smluvním vztahu, ne však třetí osoba, která sice byla vadným výrobkem poškozena na zdraví, či utrpěla škodu na věci, ale není s prodávajícím ve smluvním vztahu. Odpovědnost prodávajícího za škodu se pak řídí podle § 420 občanského zákoníku na základě principu presumovaného zavinění. V takovém případě se prodávající může odpovědnosti zprostit vyviněním (exkulповat se).
2. Na základě porušení mimosmluvní zákonné odpovědnosti, tj. povinnosti podle § 420 a § 415

občanského zákoníku spolu ve spojení s ustanoveními zvláštních zákonů, jako např. zákona č. 22/1992 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů.

5.4 SLUČITELNOST ZÁKONA SE SMĚRNICÍ

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 59/1998 Sb. nelze právní úpravu obsaženou v zákoně hodnotit jako plně slučitelnou, neboť obsahuje odchylky, které směrnice výslovně nepřipouští, avšak z převážné většiny je zákon se směrnicí slučitelný. Slučitelnost jednotlivých ustanovení zákona se směrnicí je potom blíže rozebrána v kapitolách pojednávajících o konkrétních ustanoveních zákona.

6 UPLATNĚNÍ NÁHRADY ŠKODY PODLE ZÁKONA O ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU VADOU VÝROBKU

6.1 PŘEDPOKLADY ODPOVĚDNOSTI

Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, ve znění zákona č. 209/2000 Sb., upravuje odpovědnost výrobce za škodu způsobenou vadou výrobku a ne odpovědnost za vadu výrobku, jak by mohlo být mylně interpretováno z nadpisu § 1, který je nazván „Odpovědnost výrobce za vadu výrobku“. Toto ustanovení obsahuje základní prvky odpovědnosti za výrobek. Stanoví, že dojde-li v důsledku vady výrobku ke škodě na zdraví, k usmrcení nebo ke škodě na jiné věci, než je vadný výrobek, určené a užívané převážně k jiným než podnikatelským účelům, odpovídá výrobce poškozenému za vzniklou škodu, jestliže poškozený prokáže vadu výrobku, vzniklou škodu a příčinnou souvislost mezi vadou výrobku a škodou.

V § 1 jsou tedy stanoveny předpoklady vzniku odpovědnosti za výrobek, kterými jsou a) vada výrobku, b) škoda na zdraví, usmrcení nebo škoda na jiné věci než je vadný výrobek sám, c) příčinná souvislost mezi vadou a vzniklou škodou.

Odpovědnost za škodu podle tohoto zákona nastane pouze v případě, že škoda vznikla v důsledku vady výrobku a pouze pokud tím bude způsobena škoda vyhovující specifikaci uvedené v § 1. Důkazní povinnost má přitom poškozený, ten je povinen prokázat všechny předpoklady odpovědnosti.

Dále z ustanovení § 1 můžeme dovodit, že se jedná o odpovědnost objektivní. K odpovědnosti není nutný prvek zavinění. Není však odpovědností absolutní, nýbrž objektivní s možností liberace, neboť ve druhé větě § 1 se uvádí, že výrobce se může odpovědnosti zprostit pouze na základě skutečností stanovených v § 5, jedná se o tzv. liberační

důvody, které jsou blíže specifikované níže, v kapitole č. 10.6.

6.2 ŠKODA

Co vše je považováno za škodu ve smyslu tohoto zákona, je uvedeno v § 1. Škodu lze již z použité formulace rozdělit na dva typy.

Prvním typem je **škoda na zdraví** či **škoda na životě** (usmrcení). Tyto škody jsou hrazeny v plné výši a nejsou omezeny minimální ani maximální částkou, jako je tomu u škod věcných. Směrnice však umožňuje omezit výši náhrady škody, která byla způsobena smrtí a z neomezené odpovědnosti tak umožňuje členským státům učinit odpovědnost omezenou. Česká úprava žádnou minimální částku v této souvislosti nestanoví.

Druhým typem je **škoda věcná**, jež je zákonem definována jako škoda na jiné věci, než je vadný výrobek, která je určena a převážně užívána k jiným než podnikatelským účelům. V souladu se směrnicí se ochrana vztahuje pouze na osobní majetek poškozené osoby, tedy na věci určené pro osobní potřebu a spotřebu, nikoli na věci ostatního majetku užívaného k podnikatelským účelům. Nicméně směrnice definuje věcnou škodu jako zničení části majetku, která se běžně užívá pro osobní potřebu nebo spotřebu a která byla užívána poškozeným převážně pro jeho potřebu nebo spotřebu. Je zde patrná odlišnost ve vymezení pojmu škoda mezi oběma právními úpravami. Definice pojmu škoda uvedená v českém zákoně bude zřejmě muset být blíže specifikována až soudní praxí, neboť z použité zákonné formulace „určené a užívané převážně k jiným než podnikatelským účelům“ nevyplývá zcela jednoznačně, jaká věc ještě definici škody vyhovuje a jaká již ne. Další odlišnost od směrnice spočívala v tom, že zákon stanovil minimální hranici věcných škod, která musela přesáhnout 5000

KČ. Přitom podle směrnice musí jít o škodu hodnoty ne nižší než 500 eur. Tento rozpor byl však novelou zákona¹² odstraněn. S účinností ode dne vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost byla minimální hranice výše škody nově stanovena tak, že musí převyšovat 500 EUR podle kursu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou v den, v němž škoda vznikla nebo byla zjištěna. Nepatrný rozdíl je mezi oběma úpravami i v současnosti, a to tom, že směrnice vyžaduje věcnou škodu v minimální výši 500 eur, zatímco český zákon k odpovědnosti vyžaduje věcnou škodu v částce převyšující 500 EUR. Stanovení minimální výše škody má motivovat strany k vyřízení náhrady škody mimosoudní cestou¹³. Otázkou však zůstává, zda formulace tohoto omezení v českém zákoně dostatečně jasně definuje, v jaké výši bude škoda nahrazena, neboť by mohl vzniknout spor o tom, zda je třeba poskytnout poškozenému náhradu pouze ve výši, která převyšuje částku 500 EUR nebo zda škodu, která převyší 500 EUR, je třeba nahradit v plné výši. Na to asi odpoví až soudní judikatura, i když se domnívám, že zákonodárce měl zcela jistě na mysli náhradu škody v plné výši.

Pokud dojde k oběma výše uvedeným typům škod současně, zůstává režim náhrady škody stejný, jako je tomu samostatně u jednotlivých typů.

Zákon neupravuje určení výše náhrady škody. K takovému určení je proto nutno použít jiných právních předpisů. U škody na zdraví a v případech usmrcení se užije právní úprava obsažená v občanském zákoníku¹⁴, která upravuje odškodnění nemajetkových újem jako jsou bolest poškozeného, ztížení jeho společenského uplatnění, náhrada nákladů vynaložených na léčení, ztráta na výdělků po dobu pracovní neschopnosti nebo

¹² zákonem č. 209/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku

¹³ Důvodová zpráva k zákonu o odpovědnosti za škodu způsobenou vadností výrobku

¹⁴ § 444 až 449 občanského zákoníku

ztráta na výdělku po skončení pracovní neschopnosti či invaliditě. Škoda se v těchto případech hradí v penězích, a hradí se buď jednorázově nebo formou renty podle toho, o jakou škodu jde. V případech usmrcení se hradí jednorázové odškodnění některým blízkým osobám¹⁵, náklady na újmu pozůstalým, kterým zemřelý před svou smrtí poskytoval výživu nebo byl povinen ji poskytovat¹⁶, a dále náklady spojené s pohřbem, které se hradí pouze osobě, která skutečně tyto náklady vynaložila¹⁷.

U věcných škod je hrazena skutečná škoda (damnum emergens) a ušlý zisk (lucrum cessans), neboli tzv. princip plné náhrady škody. Primárně se škoda nahrazuje vždy peněžní formou, ale možné je i uvedení v předešlý stav (restitutio in integrum), které však přichází v úvahu pouze pokud je to možné a účelné a zároveň pokud o to poškozený sám požádá.

6.3 VÝROBCE

Pojem výrobce je vymezen v § 2 zákona a pro účely zákona se jím rozumí:

a) výrobce konečného výrobku, suroviny nebo součásti výrobku, jakož i osoba, která uvede na výrobku své jméno, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak. Právní úprava před novelou obsahovala místo výrazu „výrobce konečného výrobku, suroviny nebo součásti výrobku“ pouze termín „ten, kdo výrobek vyrobí“. Nynější úprava se tak více blíží úpravě obsažené ve směrnici, když za výrobce považuje i výrobce součásti výrobku. Pod pojem jméno je možno zařadit nejen obchodní firmu či název právnické osoby, ale také jméno

---

¹⁵ § 444 odst. 3 občanského zákoníku

¹⁶ § 48 občanského zákoníku

¹⁷ § 449 odst. 2, 3 občanského zákoníku

fyzické osoby¹⁸. Jiným rozlišovacím znakem se pak rozumí takový hmotný prvek, který je způsobilý odlišit výrobce od jiných výrobců a zároveň nejde o jméno ani ochrannou známku. Bude však třeba blíže vymezit tento pojem soudní judikaturou.

b) každá osoba, která v rámci své obchodní činnosti doveze výrobek za účelem prodeje, nájmu nebo jiného způsobu užití, čímž však není dotčena odpovědnost výrobce první skupiny. Prodejem zde bude zcizení výrobku směrem ke spotřebiteli. O nájem půjde v případě dočasného přenechání výrobku spotřebiteli. Jiný způsob užití bude zřejmě zahrnovat i použití výrobku pro vlastní potřebu podnikatele. Směrnice v tomto smyslu neužívá termínu „jiné formy užití“, ale „jiná forma distribuce“. Dle mého názoru je i distribuci možno zařadit pod pojem užití, neboť je zcela jistě pojmem užším. Toto rozšíření pojmu výrobce je nepochybně ve prospěch spotřebitele, domnívám se proto, že zákonná formulace je se směrnicí v tomto smyslu slučitelná. Bude však zřejmě věci soudní praxe vyložit přesněji uvedený termín užití.

c) každý dodavatel výrobku za podmínky, že nemůže být určen výrobce podle písmene a), pokud ve lhůtě do jednoho měsíce od uplatnění nároku na náhradu škody nesdělí poškozenému totožnost výrobce podle písmene a) nebo osobu, která mu výrobek dodala. Totéž platí v případě dovozu, pokud není známa osoba, která výrobek dovezla podle písmene b), i když je výrobce podle písmene a) znám. Pokud tedy nelze určit skutečného výrobce podle písmene a) nebo tzv. kvazivýrobce podle písmene b), zákon umožňuje poškozenému domáhat se práva na náhradu škody na osobě odlišné od výrobce samotného. To

---

¹⁸ Témín T.: Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem, Právní rádce číslo 10/2004, ISSN 1210-4817, Praha, Economía 2004

nepochybně spotřebitelům usnadní situaci především v případech výrobků dovážených z jiných států, kdy zjištění skutečného výrobce může být pro spotřebitele velice nesnadným úkolem, či dokonce prakticky nemožným. Spotřebitelé díky zákonu nejsou nuceni tohoto skutečného výrobce složitě zjišťovat a mohou se náhrady škody domáhat na osobě, která je jim známa a zároveň je jim v distribučním řetězci bližší. Směrnice zde blíže nespecifikuje dobu, ve které by měl dodavatel poškozenému sdělit totožnost výrobce, tak jak tomu činí český zákon, který stanoví lhůtu jednoho měsíce. Místo toho užívá směrnice formulace „za výrobce je považován dodavatel, pokud nebude v přiměřené době informovat poškozeného o totožnosti výrobce nebo osoby, která mu výrobek dodala“. Domnívám se, že i v tomto ohledu je česká úprava spíše ve prospěch spotřebitele a ustanovení je proto se směrnicí slučitelné. Zákon však blíže nespecifikuje, jak interpretovat termín „uplatnění nároku na náhradu škody“. Zda tím zákonodárce měl na mysli podání žaloby u soudu či žádost o náhradu škody uplatněnou vůči výrobcu, nám blíže určí až soudní praxe. Nicméně i vzhledem k možnosti, kterou představuje písm. c), je z koncepce právní úpravy evidentní, že cílem je nejprve určit skutečného výrobce a až v případě, že jej takto určit nelze, nastoupí odpovědnost jiných osob, kterými jsou dovozce, dodavatel, prodejce apod.

6.4 VÝROBEK

Pojem výrobek je uveden v § 3. Podle tohoto ustanovení se pro účely zákona za výrobek považuje jakákoliv movitá věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k uvedení na trh. Výrobkem jsou rovněž součásti i příslušenství věci movité i nemovité. Za výrobek se považuje i například elektřina.

Vyrobením je třeba rozumět postup, při kterém se seskupením surovin nebo jejich chemickou reakcí vytvoří nová hmotná podstata, která je pro člověka užitečná. Vytěžením je

pak technický proces, při kterém se získávají suroviny nebo jiné látky z přírodního bohatství země.

Pod pojem výrobek, podle tohoto zákona, patří také součásti a příslušenství jiných věcí. Tím zákonodárce rozšířil působnost zákona i na výrobky, které nemusí být věci samostatnou a tedy ani předmětem práva podle obecné občanskoprávní úpravy.

Podle formulace užití v zákoně bude výrobkem i voda nebo plyn, pokud jsou přesně ohraničeny v prostoru, i voda chemicky ošetřená jako pitná. Nebudou jím však části lidského těla, jako jsou např. lidské orgány nebo krev. Zároveň v souladu s dikcí zákona nebude výrobkem nemovitost ve smyslu občanského zákoníku. Bude-li ovšem movitá věc spojena s věcí nemovitou nebo v ní instalována, spadá i taková věc do režimu tohoto zákona.

Ohledně elektřiny jako výrobku vyvstávají hned dvě otázky¹⁹. Tou první je otázka, co je vlastně vada elektřiny, neboť elektřina sama o sobě je nehmotný substrát, který je přenášen v hmotném substrátu, např. ve vodiči. Vždy proto bude třeba zjistit, zda vada byla způsobena tímto hmotným substrátem (např. vodičem) nebo vadou samotné elektřiny. Další otázkou může být, zda užitím výslovného stanovení elektřiny jako výrobku bylo zároveň záměrné vyloučení ostatních druhů energie z pojmu výrobek. Domnívám se však, že z formulace v zákoně vyplývá, že tyto ostatní druhy energie pod pojem výrobek podřadit lze, neboť dle mého názoru zákonodárce zvolil neuzavřený výčet a užil elektřiny pouze jako příkladu.

---

¹⁹ Témín T.: Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem, Právní rádce číslo 10/2004, ISSN 1210-4817, Praha, Economica 2004

Problematickým se v tomto vymezení jeví výraz „určen k uvedení výrobku na trh“. Ten byl užit i v zákoně č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů. Zřejmě proto, že česká právní úprava při přijetí zvláštního zákona neměla definován termín „uvedení výrobku do oběhu“ užitý směrnicí, nebyl do zákona tento termín začleněn a byl použit termín, který již český právní řád zná, tedy termín „určený k uvedení na trh“. Tento termín však nemá shodný význam s termínem užitým ve směrnici a v tom je také shledávána neslučitelnost obou právních úprav. Uvedení výrobku na trh vymezuje zákon o technických požadavcích na výrobky ve svém § 2 písm. b), podle něhož je jím okamžik, kdy je výrobek na trhu Evropského společenství poprvé uplatněn nebo bezúplatně předán nebo nabídnut k předání za účelem distribuce nebo používání, nebo kdy jsou k němu poprvé převedena vlastnická práva, nestanoví-li zákon jinak, jakož i výrobky vyrobené nebo dovezené pro provozní potřeby při vlastním podnikání výrobců nebo dovozců a výrobky poskytnuté k opakovanému použití, je-li u nich před opakovaným použitím posuzována shoda s právními předpisy, pokud to stanoví nařízení vlády. Zatímco termín „uvedení výrobku do oběhu“ je např. v rakouském právním řádu vykládán tak, že se jedná o okamžik, ve kterém podnikatel předá výrobek jiné osobě k dispozici nebo k užívání. Sama směrnice však tento termín blíže nedefinuje a pro jeho výklad je proto nutno sáhnout do vnitrostátních úprav jednotlivých členských států. Z uvedených výkladů je rozdíl mezi oběma pojmy zřejmý. Výrobek uvedený do oběhu ještě nemusí nutně znamenat, že je uveden i na trh. Uvedení do oběhu tak může předcházet uvedení na trh nebo být současně s ním. Zákon tak neodpovídá směrnici a jelikož je naše úprava v neprospěch spotřebitele, neboť odpovědnost výrobce může podle českého zákona nastat později, než by nastala podle úpravy obsažené ve směrnici, bylo by žádoucí

termín užitý v současné právní úpravě nahradit termínem užitým ve směrnici.

Problémem v této části zákona však není jen užití tohoto odlišného termínu, ale je jím i výklad termínu „určen k uvedení na trh“. Zákon č. 22/1997 Sb. sice definuje pojem „uvedení výrobku na trh“, nezmiňuje už však, který výrobek je k uvedení na trh určen. A zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku se vymezením samotného pojmu nezabývá vůbec. I zde bude nutná soudní praxe, která odpoví na otázku, který výrobek je již možno podřadit pod pojem „určen k uvedení na trh“.

Jak uvádím výše, směrnice umožňuje členským státům zahrnout pod pojem výrobek také prvovýrobky zemědělství, lesnictví, rybářství, drobného pěstitelství a chovatelství. České Ministerstvo zemědělství však ve svém stanovisku nedoporučovalo zařadit pod pojem výrobek i tyto produkty, s odůvodněním, že v mnoha případech je diskutabilní, v jaké míře lze vadnost těchto výrobků pokládat za vadnost způsobenou výrobcem.

Je třeba uvést, že škoda vzniklá na samotném výrobku pod režim tohoto zákona nespadá, neboť jde o vadu na výrobku a náprava v takovém případě přichází v úvahu cestou odpovědnosti za vady.

6.5 VADA VÝROBKU

Pojem vada výrobku je vymezen v § 4. Vadným je takový výrobek, jestliže z hlediska bezpečnosti jeho užití nezaručuje vlastnosti, které lze od něj oprávněně očekávat, zejména s ohledem na a) prezentaci výrobku včetně poskytnutých informací, nebo b) předpokládaný účel, ke kterému má výrobek sloužit, nebo c) dobu, kdy byl výrobek uveden na trh. Výrobek tak ve smyslu tohoto zákona není vadný pouze pro svou nezpůsobilost k použití nebo pokud jej nelze užívat ke stanovenému nebo smluvenému účelu, takovou náhradu je nutno

uplatnit prostřednictvím odpovědnosti za vady, ale stává se vadným teprve tehdy, pokud jeho použití nezaručuje, z hlediska bezpečnosti, takové vlastnosti, které by od něj běžný spotřebitel mohl oprávněně očekávat. Zákon uvádí skutečnosti, za kterých spotřebitelská veřejnost může určité vlastnosti od výrobku očekávat a jelikož se jedná o výčet demonstrativní, je možné takové vlastnosti výrobku oprávněně očekávat i s ohledem na jiné skutečnosti, než jen ty uvedené v zákoně.

Zákon před novelizací uváděl pod písmenem a) pouze „informace poskytnuté výrobcem“, což pro spotřebitele bylo nevýhodnější. Novelizace tak přispěla k větší ochraně spotřebitele a k lepší slučitelnosti zákona se směrnicí.

Termín „oprávněně očekávat“ se zcela jistě nebude vztahovat na jednotlivce, nýbrž půjde zřejmě o většinu možných uživatelů určitého výrobku či o průměrného spotřebitele, kteří objektivně mohou očekávat určité vlastnosti daného výrobku, a to s ohledem na stav vědy a techniky v okamžiku uvedení výrobku na trh. Demonstrativním výčtem uvedeným výše pak zákon ulehčuje výklad tohoto ustanovení. Podle definice vadnosti se požaduje, aby výrobek byl bezpečný nejen z hlediska technického, ale také, že bude splňovat míru bezpečnosti oprávněně spotřebitelem očekávanou. Pojem bezpečnosti výrobku nebyl dosud v našem právním řádu přesně definován. Při jeho výkladu je proto třeba vycházet také ze směrnice Rady 92/59/EHS ze dne 29.6.1992 o všeobecné bezpečnosti výrobků, či ze zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon dále stanoví, že výrobek nelze považovat za vadný pouze z toho důvodu, že později byl uveden na trh dokonalejší výrobek.

Vady výrobku můžeme rozdělit na

- a) vady konstrukční spočívající v závadnosti hlavní konstrukce výrobku

- b) vady tovární, jež vznikají při zhotovování výrobku a které se mohou vyskytnout u sériových výrobků i u výrobků zhotovovaných jednotlivě
- c) vady instrukcí, které spočívají v nedostatecích instrukčních materiálů
- d) vady vývojové, které tvoří zvláštní kategorii s ohledem na dikci liberačního důvodu podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku ²⁰

6.6 ZPROŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI

Odpovědnost podle tohoto zákona je odpovědností za výsledek, neboli odpovědností objektivní. Ke vzniku odpovědnosti tak není nutný subjektivní prvek (zavinění). Jak je uvedeno výše, nejedná se o odpovědnost absolutní, a tak zákon výrobci umožňuje zprostit se jeho odpovědností tím, že prokáže existenci některého z taxativně uvedených liberačních důvodů, které jsou obsaženy v § 5. Důkazní povinnost v tomto případě stíhá výrobce, ten proto bude za škodu odpovídat, pokud alespoň jeden z liberačních důvodů neprokáže. Liberační důvody jsou důsledkem spravedlivého rozložení rizik mezi výrobce a spotřebitele.

Liberační důvody v § 5 pod písmeny a) až e) jsou vymezeny taxativním výčtem. Proto žádný jiný důvod, než ten, který je uveden v § 5, nemůže vést ke zproštění odpovědnosti výrobce. Nejde o výčet kumulativní, výrobci tedy postačí prokázat pouze jeden z uvedených důvodů.

Liberační důvody uvedené v § 5 jsou následující:

---

²⁰ Témín T.: Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem, Právní rádce číslo 10/2004, ISSN 1210-4817, Praha, Economica 2004

- a) Výrobce prokáže, že výrobek neuvedl na trh. Aby byl liberační důvod splněn, musí výrobce prokázat, že výrobek nezpřístupnil spotřebitelské veřejnosti, ani jinému výrobcí. Jedná se o případy, kdy dojde např. k odcizení výrobku ze skladu výrobce. Pod tento liberační důvod spadají také škody, způsobené zkoušením výrobku na dobrovolnících v případě léčiv apod. Formulace uvedená v zákoně je však z hlediska kompatibility se směrnicí problematická, neboť uvádí termín „uvedení na trh“, který, jak uvádím výše, není zcela slučitelný s úpravou ve směrnici.
- b) Prokáže-li výrobce, že s přihlédnutím k okolnostem lze důvodně předpokládat, že vada výrobku, která způsobila škodu, neexistovala v době, kdy výrobce uvedl výrobek na trh, nebo nastala později. Jde o případy, kdy vada výrobku vznikne v důsledku neodborné přepravy přepravcem nebo neodborným skladováním prodávajícího. Před novelou zákona toto ustanovení neobsahovalo formulaci „s přihlédnutím k okolnostem lze důvodně předpokládat“, úprava tak byla pro výrobce přísnější. Avšak směrnice obsahuje také tuto mírnější formu, proto je ustanovení se směrnicí kompatibilní. Problematická je opět pouze formulace „uvedení na trh“.
- c) Prokáže-li výrobce, že výrobek nevyrobil pro prodej nebo jinou formu použití pro podnikatelské účely ani že výrobek nebyl vyroben nebo jím šířen v rámci jeho

podnikatelské činnosti. Pod tento pojem lze zahrnout např. zkušební výrobky, prototypy výrobků, výrobky určené pouze pro výstavy, modely výrobků apod. Ve srovnání se směrnicí český zákon zajišťuje vyšší stupeň ochrany spotřebitele a je proto v této části se směrnicí kompatibilní.

- d) Výrobce prokáže, že vada výrobku je důsledkem plnění těch ustanovení právních předpisů, která jsou pro výrobce závazná. Toto ustanovení bylo novelizováno, avšak výraz, který se jeví problematickým, „plnění právních předpisů“, byl ponechán. Jeho nedostatek tkví v užití nedokonavého vidu. Ve směrnici uvedený výraz „splnění“, který je videm dokonavým, se vyhýbá možnému problému, který může nastat v případě, že výrobce sice bude plnit požadavky právního předpisu, avšak nesplní je. Podle směrnice i tak bude výrobce odpovídat, avšak podle českého zákona odpovědnost v tomto případě není jednoznačná a bude tedy opět záležet na soudní praxi, jaké stanovisko k této formulaci zaujme.
- e) Prokáže-li výrobce, že stav vědeckých a technických znalostí v době, kdy uvedl výrobek na trh, neumožnil zjistit jeho vadu. Toto ustanovení musí být posuzováno z objektivního hlediska. Směrnice umožňuje členským státům tento liberační důvod nezahrnout mezi důvody zproštění odpovědnosti. Odpovědnost je pak vůči výrobcům mnohem přísnější a mohla by mít negativní vliv na vývoj v některých

technických i jiných odvětvích. Proto také většina členských států k vyloučení tohoto liberačního důvodu nepřistoupila. Problémem české právní úpravy je zde opět použití termínu „vedení na trh“, a proto je, i přes jinak vhodnou formulaci, se směrnicí nekompatibilní. Na základě čeho je možno usuzovat, jaký je stav vědeckých a technických znalostí, je otázkou výkladu. Budou tím pravděpodobně odborné publikace, které jsou veřejně dostupné a které odráží vědecké a technické poznatky doby.

Podle § 5 odst. 2 se výrobce součásti výrobku zproští odpovědnosti prokáže-li, že vada byla způsobena konstrukcí výrobku, do něhož byla součást výrobku zapracována, nebo byla způsobena návodem k výrobku. Tato část úpravy zproštění odpovědnosti je kompatibilní se směrnicí. Pokud tedy součást výrobku, kterou výrobce vyrobí, je bezpečná a kvalitní, a výrobek se stane vadným až v důsledku zapracování do konstrukce ke konečnému výrobku nebo v důsledku nesprávného návodu, výrobce takové součásti výrobku se své odpovědnosti může zprostit.

6.7 SPOLUPŮSOBENÍ TŘETÍ OSOBY

Pokud škoda vznikne v důsledku vady výrobku a zároveň současným jednáním nebo opominutím třetí osoby, za škodu odpovídá i v tomto případě v plném rozsahu výrobce. Je mu však dána možnost uplatnit vůči této třetí osobě postih, jako důsledek jejího jednání nebo opomenutí, které přispělo ke vzniku škody. Jedná se o tzv. regres, který směrnice neupravuje, nicméně výslovně připouští užití vnitrostátní úpravy pro tyto případy. Česká právní úprava je v této oblasti se směrnicí plně slučitelná.

6.8 SPOLEČNÁ ODPOVĚDNOST VÝROBCŮ

V § 7a, který byl do zákona vložen až novelou, je stanovena společná odpovědnost výrobců. Odpovídá-li za škodu více výrobců, odpovídají za ni společně a nerozdílně (solidárně). Z podstaty institutu solidární odpovědnosti vyplývá možnost oprávněného požadovat své plnění po kterémkoliv z povinných, přičemž tento musí oprávněnému plnění v plné výši poskytnout. Poškozený tak má na výběr, po kterém z výrobců bude náhradu škody uplatňovat. Také odstavec 2 tohoto ustanovení stanoví, že poškozený může uplatnit nárok vůči kterémukoliv z nich. Odstavec 3 pak upravuje vzájemné vypořádání mezi solidárně odpovídajícími výrobci, když stanoví, že se provede podle účasti každého z nich (tzv. regres).

Toto ustanovení opět zjednodušuje postavení spotřebitele, neboť na výrobním řetězci se mnohdy podílí více výrobců a dohledávání jednotlivých výrobců podle míry způsobení vzniku škody by pro spotřebitele bylo zvláště obtížné.

6.9 ZÁKAZ VYLOUČENÍ NEBO OMEZENÍ POVINNOSTI NÁHRADY PŘEDEM

Podle § 8 tohoto zákona povinnost výrobce nahradit škodu, způsobenou vadou jeho výrobku nelze předem vyloučit ani omezit jednostranným prohlášením nebo dohodou. Ujednání, která by takové vyloučení nebo omezení umožňovala, jsou neplatná od samého počátku, tj. absolutně neplatná. Zákon tak pomocí kogentní formulace jednoznačně zakazuje ujednání předem mezi výrobcem a spotřebitelem, které by vylučovalo či omezovalo povinnost náhrady škody. Umožnění takového ujednání by mělo za následek oslabení ochrany spotřebitele.

6.10 PROMLČENÍ A ZÁNİK PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY

Právo na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo

s přihlédnutím k okolnostem lze důvodně předpokládat, že se mohl dozvědět o škodě, vadě výrobku a totožnosti výrobce. Právní úprava této subjektivní promlčecí doby je obsažena v § 9 a vzhledem k existenci obecné občanskoprávní promlčecí doby upravené v § 106 občanského zákoníku, podle které se právo na náhradu škody promlčí ve dvouleté subjektivní promlčecí době, se v tomto případě jedná o speciální úpravu promlčení. Speciální úprava však neobsahuje ustanovení o stavení a přerušení promlčecí doby. Na tyto případy se proto užije subsidiárně obecná úprava promlčení²¹. Před novelou zákona byl odlišně formulován počátek promlčecí doby²², zatímco směrnice naopak užívá výrazu „mohla se důvodně dozvědět“, nicméně jednalo se o nesoulad, který byl ve prospěch spotřebitele, a tak i v této podobě bylo ustanovení českého zákona shledáno se směrnicí jako kompatibilní.

Kromě uvedené subjektivní promlčecí doby dále zákon upravuje prekluzivní, neboli propadnou lhůtu, podle které právo na náhradu škody zaniká uplynutím deseti let ode dne, kdy výrobce uvedl na trh vadný výrobek, který způsobil škodu. Tato prekluzivní lhůta je upravena v § 9a a nevztahují se na ni ustanovení o stavení či přerušení promlčecí doby podle občanského zákoníku. Uplynutím deseti let od uvedení výrobku na trh tak výrobce za škodu způsobenou takovým výrobkem neodpovídá. Prekluzivní lhůta se jeví jako spravedlivá, neboť v důsledku pokroku vědy a techniky nelze po výrobci spravedlivě žádat, aby za výrobek odpovídal po neomezeně dlouhou dobu. Před novelou zákona bylo výrobci umožněno, podle § 9 odstavce 2²³, aby stanovil záruční dobu delší a tím sám

---

²¹ § 110 až 114 občanského zákoníku

²² § 9 „Právo na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo se lze domnívat, že se mohl dozvědět o škodě, vadě výrobku a o totožnosti výrobce.“

²³ §9 odst. 2 „ Nejpozději se právo na náhradu škody podle tohoto zákona promlčí za deset let ode dne, kdy výrobce uvedl na trh výrobek, který způsobil škodu, avšak v případě, že výrobce stanovil nebo závazně doporučil záruční dobu delší, potom za tuto dobu.“

prodloužil dobu této desetileté prekluzivní lhůty. Takové ustanovení neobsahuje ani směrnice, nicméně zákon se zde od směrnice odchyloval ve prospěch spotřebitele, a tak bylo toto ustanovení se směrnicí zcela kompatibilní. Vstupem České republiky do Evropského společenství však mohlo toto ustanovení negativně ovlivnit volný pohyb výrobků v rámci Evropské unie, proto byla nutná jeho změna. Novelizací tak bylo toto ustanovení vypuštěno.

V ustanoveních o promlčení lze nalézt rozdíl mezi směrnicí a českým zákonem především v tom, jak je v předpise nazvána strana poškozeného. Český zákon v této souvislosti užívá pojem „poškozený“, zatímco směrnice užívá „strana žalující“. Termín užitý ve směrnici je zřejmě zvolen vhodněji, neboť např. v případě usmrcení osoby nebude zcela jisté nárok uplatňovat sám poškozený, nýbrž osoba od něj odlišná. To samo o sobě není problematické, neboť nárok na uplatnění náhrady škody přejde na tuto osobu. Diskutabilní potom může být počátek běhu promlčecí doby, bude-li tato osoba nárok na náhradu škody uplatňovat, neboť ten je v zákoně definován pouze ve vztahu k poškozenému. Tento rozpor se směrnicí nicméně novelou v soulad uveden nebyl, zákon tak stále užívá termínu „poškozený“. Bylo by však vhodné termín sladit s termínem užitým směrnicí²⁴. Problematickým zde zůstává termín „vedení výrobku na trh“.

Zbývá ještě dodat, že v předchozí právní úpravě byly promlčecí i prekluzivní lhůta uvedeny ve společném § 9 nazvaném „Promlčení“ a byly pouze rozděleny do dvou odstavců²⁵. Teprve až novelou byly oba typy odděleny do zvláštních

---

²⁴ Lábíková R.: Obecná bezpečnost výrobků. Technické požadavky na výrobky. Odpovědnost za výrobek, Brno, ISBN 80-210-2766-5, Masarykova univerzita v Brně 2001

²⁵ § 9 „Promlčení“ (1) Právo na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo se lze domnívat, že se mohl dozvědět o škodě, vadě výrobku a o totožnosti výrobce. (2) Nejpozději se právo na náhradu škody podle tohoto zákona promlčí za deset let ode dne, kdy výrobce uvedl na trh výrobek, který způsobil škodu, avšak v případě, že výrobce stanovil nebo závazně doporučil záruční dobu delší, potom za tuto dobu.

paragrafů, odstavec 2 byl úplně vypuštěn a místo něj nově vzniklo ustanovení nazvané „Zánik práva na náhradu škody“, uvedené jako samostatný § 9a.

6.11 POUŽITÍ OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

Ustanovení § 10 uvádí, že pokud zákon nestanoví jinak, použije se ustanovení občanského zákoníku. Občanský zákoník je tak vůči tomuto zákonu subsidiární a použije se pouze v případech, kdy zákon sám danou situaci neupravuje.

Novelou byl do uvedeného § 10 přidán ještě odstavec 2, podle nějž poškozený může podle své volby uplatnit právo na náhradu škody buď podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu, nebo vůči výrobci podle tohoto zákona. Obecnou odpovědností za škodu se rozumí právní úprava obsažená v občanském zákoníku. Je proto jen na volbě poškozeného, podle jakého právního předpisu své právo uplatní. Je tomu tak proto, že v některých případech může být použití obecné úpravy pro spotřebitele výhodnější. Není však možné domáhat se náhrady škody podle obou právních úprav, realizací náhrady škody podle jedné z nich je náhrada podle druhé vyloučena, neboť tu samou škodu není možné nahrazovat dvakrát.

6.12 VYLOUČENÍ APLIKACE ZÁKONA O ODPOVĚDNOSTI ZA VÝROBEK

V § 11 jsou uvedeny případy, ve kterých se užití zákona o odpovědnosti za výrobek vylučuje. Zákon se podle tohoto ustanovení nevztahuje na případy škod způsobených jadernými událostmi, které jsou upraveny mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny²⁶. Před novelizací zákona byla důvodem vyloučení aplikace zákona

---

²⁶ Sdělení č. 133/1994 Sb., o Vídeňské úmluvě o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a Společném protokolu týkajícím se aplikace Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy.

existence zvláštního zákona²⁷ vztahujícího se na škody způsobené jadernými událostmi. Zákon se dále nevztahuje na uplatnění odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku uvedeného na trh před nabytím účinnosti zákona. V tomto případě jde o zákaz zpětné působnosti zákona (zákaz retroaktivity).

Zákon je v tomto ohledu se směrnicí slučitelný, ačkoliv i zde se uvádí výše rozebíraný termín „uvedení na trh“.

6.13 ÚČINNOST

Nabytí účinnosti zákona je podle § 12 stanoveno na první den třetího kalendářního měsíce po dni jeho vyhlášení. Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, z 5. března 1998, tak nabyl účinnost dne 1.6.1998. Novelizován pak byl zákonem č. 209/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, ze dne 21.června 2000 s účinností od 1. září 2000, s výjimkou § 6a, který byl sice do zákona novelou vložen, ale účinnosti nabyl až dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost. Zároveň také tímto dnem pozbylo platnosti původní ustanovení § 6.

---

²⁷ Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání atomové energie ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.

7 ZÁVĚR

Přijetí zákona č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, ve znění zákona č. 209/2000 Sb., bylo nepochybně velkým přínosem do české legislativy. Nutnost její právní úpravy můžeme shledat hned v několika aspektech.

Jednak, v souvislosti s rozvojem průmyslové výroby, již obecná úprava odpovědnosti za škodu neumožňovala spotřebiteli účinně se domáhat práva na náhradu škody v případech škody způsobené vadou výrobku. Výrobce je ve smluvním právním vztahu se spotřebitelem stranou silnější, neboť je tím, kdo je v tomto vztahu profesionálem. Použití obecné odpovědnosti za škodu na tyto případy pak toto výhodné postavení výrobce ještě dále posilovalo, a to zejména tím, že výrobci bylo umožněno zbavit se odpovědnosti pouhým prokázáním, že škodu nezavinil, dále tím, že výrobce odpovídal pouze osobě, se kterou byl ve smluvním vztahu, a v neposlední řadě ze skutečnosti, že poškozenému odpovídal pouze skutečný výrobce, tedy poškozený se nemohl domáhat náhrady škody na dovozci, ač byl poškozenému v mnoha případech znám pouze právě tento článek obchodního řetězce.

Oproti tomu, nynější právní úprava obsažená ve zvláštním zákoně stojí na principu objektivní odpovědnosti, a tak výrobci neumožňuje zbavit se odpovědnosti pouhým prokázáním, že škodu nezavinil, zbavit se své odpovědnosti může jen ze zákonem stanovených liberačních důvodů. Výrobce dále, podle zvláštního zákona, odpovídá za škodu způsobenou jeho výrobkem nejen pouze smluvní straně, ale i třetí osobě, tedy osobě se kterou nutně nemusí být v přímém smluvním vztahu. Spotřebiteli zároveň neodpovídá pouze výrobce konečného produktu, nýbrž i dodavatel či dovozce, není-li možné skutečného výrobce zjistit. Tím vším zvláštní zákon posiluje postavení

spotřebitele a vyrovnává jeho nerovné postavení, které vzniká v právním vztahu mezi ním a výrobcem.

Důsledkem zvláštního zákona však není jen posílení postavení spotřebitele a jeho ochrana v oblasti odpovědnosti výrobce za škodu způsobenou vadným výrobkem, ačkoliv je celý zákon nepochybně k tomuto účelu koncipován. Zákon vedle toho slouží také jako účinný prostředek k předcházení škodám, neboť, pod hrozbou sankce ve formě odpovědnosti, účinně motivuje obě strany smluvního vztahu k tomu, aby ke škodám vůbec nedocházelo. A to způsoby uvedenými v předchozích kapitolách. Zákon výrobce motivuje především k výrobě bezpečných výrobků, což působí nejen k omezení výskytu škod, ale ve svém důsledku tím také pozitivně ovlivňuje konkurenci mezi jednotlivými výrobci navzájem.

Přijetí takové právní úpravy do našeho právního řádu bylo však nutné nejen z hlediska obsahové stránky, kterou uvádím v předchozích odstavcích, ale také z důvodu povinnosti České republiky implementovat do svého právního řádu směrnici EHS 85/374 ve znění směrnice EU/1999/34, která právě právní problematiku odpovědnosti výrobce za škodu způsobenou vadou výrobku upravuje.

Zákon stojí na stejných principech a vychází ze stejné koncepce jako směrnice, nicméně v některých bodech není s uvedenou směrnicí plně slučitelný. Užitím stejných termínů, jakých užívá směrnice, by se zřejmě této neslučitelnosti předešlo. Domnívám se proto, že případná další novelizace zákona by se měla zaměřit především na odstranění tohoto nesouladu mezi oběma právními úpravami, a to zejména cestou sjednocení právních výrazů.

Dalším vývojem projde právní úprava odpovědnosti za výrobek zřejmě také v souvislosti s přípravou nového občanského zákoníku, neboť se uvažuje o tom, že bude zakomponována do nového zákoníku jako jeden ze zvláštních druhů odpovědnosti.

8 SEZNAM ZKRATEK

Občanský zákoník	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění
Zákon č. 59/1998 Sb.	Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, ve znění zákona č. 209/2000 Sb.
Zákon č. 22/1997 Sb.	Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů
Směrnice	Směrnice Rady 85/374/EEC o sbližování zákonů, nařízení a administrativních opatření členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky, ve znění směrnice EU/1999/34

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Borovský J., Holub M.: Náhrada škody v občanském, obchodním, správním a pracovním právu, Praha, Linde Praha 1997

Holub M., Bičovský J., Pokorný M., Hochman J., Kobliha I., Ondruš R.: Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním, 2. aktualizované a doplněné vydání, ISBN 80-7201-486-2, Praha, Linde Praha, 2004

Holub M., Fiala J., Bičovský J.: Prováděcí a souvisící předpisy k občanskému zákoníku, ISBN 80-7201-270-3, Praha, Linde Praha 2001

Hulva T.: Ochrana spotřebitele, ISBN 80-7357-064-5, Praha, ASPI 2005

Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kolektiv: Občanské právo hmotné - Svazek I., 4. aktualizované a doplněné vydání, ISBN 80-7357-127-7, Praha, ASPI 2005

Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kolektiv: Občanské právo hmotné - Svazek II., 4. aktualizované a doplněné vydání, ISBN 80-7357-131-5, Praha, ASPI 2006

Knappová M.: Povinnost a odpovědnost v občanském právu, ISBN 80-86432-55-6, Praha, EUROLEX BOHEMIA 2003

Král R.: K zákonu o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku a jeho slučitelnosti s úpravou ES, Právní rozhledy číslo 7/1999

Kusák V., Piltz A. : Odpovědnost za škody způsobené vadou výrobku ve Spojených státech amerických a český výrobce, Právní rozhledy číslo 6/1995

Kusák V., Piltz A.: Publikovaný názor, Odpovědnost za škody způsobené vadou výrobku ve Spojených státech amerických a český výrobce (PrRo. 99, 10: 532), IČ ASPI 15104, ASPI 1999

Lábíková R.: Obecná bezpečnost výrobků. Technické požadavky na výrobky. Odpovědnost za výrobek, Brno, ISBN 80-210-2766-5, Masarykova univerzita v Brně 2001

Pelikán M.: Publikovaný názor, Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku (PRA. 98, 08: 8), IČ ASPI 14790, ASPI 1998

Pelikán M.: Publikovaný názor, Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku - vztah k OZ a zproštění odpovědnosti výrobce (PRA. 98, 08: 8), IČ ASPI 14868, ASPI 1998

Švestka J., Jehlička O., Kratochvíl M.: Právní ochrana spotřebitele v ČR/ Úvodní komentář Jiřího Švestky, Oldřicha Jehličky a Milana Kratochvíla, 1. vydání, ISBN 80-7179-097-0, Praha, C.H.Beck 1999

Švestka J., Jehlička O., Škárová M., Spáčil J. a kolektiv: Občanský zákoník - komentář, 10. jubilejní vydání, ISBN 80-7179-486-4, Praha, C.H.Beck 2006

Těmín T.: Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem, Právní rádce číslo 10/2004, ISSN 1210-4817, Praha, Economia 2004

Tobeš Z.: Limitace náhrady škody, Právní rádce číslo 1/2006, ISSN 1210-4817, Praha, Economia 2006

Veselý J.: Publikovaný názor, Odpovědnost výrobců za škodu způsobenou vadou výrobku v právním řádu ČR (PrRo. 99, 5: 244), IČ ASPI 22286, ASPI 1999

Vláda České republiky: Důvodová zpráva k návrhu zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadností výrobku

Zdražil M.: O ochraně spotřebitele, Právní praxe v podnikání, ISSN 1210-4043, Praha, BONUS 1999

Zdražil M.: O ochraně spotřebitele, ISBN 80-7201-240-1, Praha, Linde Praha 2000